

פרשת כי תשא

ויאמר יי' אל משה לאמר, לא על ידי מלאך ולא על ידי שליח. — אך את שבתותי תשמורו, למה נאמר, לפי שהוא אומר ^א "לא תעשה כל מלאכה, אין לי אלא דברים שהם משום מלאכה, דברים שהן משום שבות מנין, תלמוד לומר אך את שבתותי תשמורו, להביא דברים שהן משום שבות. — כבר היה רבי ישמעאל ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא מהלכין בדרך, ולוי הסדר ורבי ישמעאל בנו של רבי אלעזר בן עזריה מהלכין בדרך אחריהם, ונשאלה שאלה זו בפניהם, מנין לפיקוח נפש שדוחה את השבת; נענה רבי ישמעאל ואמר, הרי הוא אומר, ^א "אם במחתרת ימצא הגנב, ומה זה הוא, ספק שבא לגנוב ספק שבא להרוג, והרי דברים קל וחומר, ומה שפיכות דמים, שמשמא את הארץ ומסלקת את השכינה, הרי היא דוחה שבת, קל וחומר לפיקוח נפש, שדוחה את השבת; נענה רבי אלעזר בן עזריה ואמר, מה מילה שאינה אלא אחד מאיבריו של אדם דוחה שבת, קל וחומר לשאר כל גופו, אמרו לו, ממקום שבאת, מה להלן בודאי אף כאן בודאי; רבי עקיבא אומר, אם דוחה רציחה

שמות כ' א

שמות כב א

2 לא ע"י מלאך וכי' טיפא דקרא ואתה דבר דייק, זי"ג ועיין מכדרשביי ולעיל מס' דפסחא פ"ג: 4 שהן משום שבות. פ"ו, ועיי' לעיל משפטים פ"ב ד"ה ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו: 5 כבר היה וכי' תוספתא שבת פ"טו ה"טו ובבבלי יומא פה: 6 הסדרי וכי' מכילי דרשב"י ויומא שם, אבל ג' הערוך הסדר כג' כ"י, ועיי' ש"י, ופי' עושה בגדי שרד או מעשה רשותו ועיי' תוספתא קדושין פ"ה ה"ד ותדב"א פ"ח דף קא ושם נמנה הסדר בין אלה שעסקן עם הנשים, אמנם ג' אחרייתא לרשב"ץ בספרו מגן אבות פ"ד מ"יא הביאה בעל מ"ע בהשמטות דגורס שם הסייד, ויען כי הוא בעצמו כתב שם על מלת הסנדלר דלפעמים הרי"ש נוספת ונמצא כמה פעמים כן בשמות האומנות, ע"כ דעת המ"ע שם דגם נוסחת הסדר ונוסחת הסייד אחת היא, ולי נראה דהעקר כג' הסדר: 10 הרי היא דוחה שבת. משובש ועיי' ג' מ"ח וגם לשון זו צריכה תקון אבל הענין מבואר ור"ל דספק נפשות דוחה שפיכות דמים ומותר להורגו מפני הספק, ובא"צ מגייה ע"פ הגמ' הרי היא נתנה להצילה בנפשו, ונראה דצ"ל הרי הוא נתן להצילו בנפשו, ובמ"ע מקיים גר' הדפו' בדרך מחורד ועיי' לעיל משפטים פ"ג: 12 אמרו לו וכי' אף כאן בודאי. בא"צ מוחק זה משום דליתא בגמ' אבל איתא בתוספתא שבת: 13 רציחה בא"צ מוחק זה ע"פ הגמ' וא"צ, והכוונה דאם נדחית עבודה בשביל לעשות דין במי שאבד נפש אחת עאכ"כ שתדחה שבת בשביל לקיים נפש אחת:

1 רשת] אכ"מ ח' | כי תשא] אכ"מ ח' | אכ"מ פרשה א' רשת — 2 ויאמר וכי' שליח] מ' ח' | לאמר] ד' ח' | אכ"מ השליח | ארן] ט' ח' — 3 שהיא] מ' שג' | וק' תעשו | מלאכה] כ' ג' וגו' — 4 אטלף שהן | דברים בפ"ב] ד"מ ח' | שהן] ד' ח' — 5 ארן] דכ' ח' | תשמורו] ד' ח' | להביא וכי' שבות] מ' ח' | כבר וכי' בפניהם ש"ז] ט"מ ח' | היה] כ' ח' — 6 ור"ע] ח' ברא"ם | הסדר] ח' ברא"ם, כ' הסדר | אכ"מ ור"א"ם וישמעאל — 7 בדרך] אכ"מ ור"א"ם ח' | אכל אחריהן | א לפניהם, כ לפניהן | מנין וכי' שכלו שבת עה"ס שוי"ג] ט' ח' — 8 אכ"מ שידחה | נענה ר"י ואמר] מ' אמ' ר' ישמעאל | הרי הוא אומר] ד' ח', כ' נאמר — 9 הגנב] אכ"מ ג' וגו' | זה] מ' ח' | הוא] אכ"מ ח' | מ' ספק | שבא] אכ"מ שהוא בא וכן בס', מ' בא וכן בס' | ומה] אכ"מ ג' אם — 10 משמטא] אכ"מ שהיא (כ' שהוא) מטמא, מ' מטמאה | היה דוחה שבת] מ' ספק דוחה אותו | אכל הוא | אכ"מ את השבת — 11 אכ"מ שידחה | נענה ראב"ע ואמר] מ' ר' אליעזר בן עזריה אומר | אכ"מ ומה אם — 12 מאיבריו] כ' מכל האברים | של אדם] כ' שבאדם | אכ"מ את השבת וכן בס' | לשאר] מ' ח' | מ' לכל | גופו] אכ"מ הגוף | לון] מ' ג' חכמים — 13 אכ"מ שבאתה | מ' ודאי...

את העבודה שהיא דוחה שבת, קל וחומר לפיקוח נפש שדוחה השבת. — רבי יוסי הגלילי אומר, כשהוא אומר, אך את שבתותי תשמורו, אך חלקי, ויש שבתות שאתה דוחה, ויש שבתות שאתה שוכת. — רבי שמעון בן מנסיא אומר, הרי הוא אומר, ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם, לכם שבת מסורה, ואי אתם מסורין לשבת. — רבי נתן אומר, הרי הוא אומר, ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם, חלל עליו שבת אחת, כדי שישמור שבתות הרכה.

כי אות היא ביני וביניכם. ולא ביני ובין אומות העולם. — לדורותיכם. שינהוג הדבר לדורות.

לדעת כי אני יי' מקדשכם. למה נאמר, לפי שהוא אומר, ושמרו בני ישראל את השבת, שומע אני אפילו חרש שומה וקמן במשמע, תלמוד לומר לדעת כי אני יי', לא אמרתי אלא כמי שיש לו דעת. — כי אני יי' מקדשכם. לעולם הבא כגון קדושת שבת בעולם הזה, נמצינו למידין שהוא מעין קדושת העולם הבא, וכן הוא אומר מזמור שיר ליום השבת, לעולם שכלו שבת.

ושמרתם את השבת. זה הוא שהיה ר' שמעון בן מנסיא אומר, לכם שבת מסורה, ואי אתם מסורין לשבת. — כי קדש היא לכם. מגיד שהשבת מוספת קדושה לישראל, מה לפלוני חנותו נעולה, שהוא משמר את השבת, מה לפלוני בטל ממלאכתו, שהוא משמר את השבת. <ולא עוד אלא כל מי שמשמר את השבת>, מעיד למי שאמר והיה העולם, שכרא את עולמו בששה ימים ונח ביום השביעי, וכן הוא אומר ואתם עדי נאם יי' ואני אל.

מחלליה מות יומת. למה נאמר, לפי שהוא אומר כל הצושה מלאכה ביום השבת מות יומת, עונש שמענו, אזהרה לא שמענו, תלמוד לומר ויום השביעי שבת ליי' אלהיך לא תעשה כל מלאכה, אין לי אלא עונש ואזהרה על מלאכת היום, עונש

ישעיה מג יב

שמות כ י

ודאי — 1 שדוחה] אב שדוחה, אכמ שדוחה — 2 הגלילי] מ ח' | כשהוא] ד כשם שהיא | אך] א ח' | תשמורו] אב וראים ח' | אכמ וראים יש | אב שאת, מ שאין אתה — 3 דוחה] אכמ וראים שובת | שבתות] מ ח' | שאתה] אב וראים שאין את (ראים אתה) | שובת] בראים ג' ואי זה זה זה פקוח הנפש — 4 אב השבת וגר | מפ שבת (פ השבת) מסורה לכם | אכמפ ואין | כ מפ מסורים — 5 הרי הוא אומר] ד ח' | כ ישר' וגר' | לעשות וכו'] א וגר — 6 חלל] א פקוח, כ פיקוח | עליו] ד ח' | כדו] אב ח' | שישמרו] ד שתשמור, אב וישמור — 7 ובין] אב לבין | לדורותיכם וכו' לדורות] אכמ ח' — 9

1 ריה"ג וכו'. פ"ז: 2 תשמורו. בא"צ מוסף יכול לכל ת"ל וא"צ: 3 רשב"מ וכו'. ובגמ' תני הך בשם ר' נתן בר יוסף הך דר' נתן תני בשם ר"ש בן מנסיא ועיין לקמן ד"ה ושמרתם וד"ה ושמרו: 6 שבתות הרבה. מוסף מה לפלוני וכו' עד ואני אל ומוחק כל זה לקמן שיש: 7 אומות העולם. ברכות מ"ט: 8 לדורות. ע"י ספרי במדבר [פסיקא קיט ע"י קמו וע"י שם ע"י קמב]: 11 במי שיש לו דעת. ע"י לעיל מט' דבחדש, פ"ז. — מקדשכם וכו'. הלשון מתוקן יותר במדרשביב"ש דשם איתא מקדשכם בעוה"ז מעין קדושת עוה"ב מגיד שקדושת שבת מעין עוה"ב, וע"י פ"ז ורי"ה לא: 14 רשב"מ וכו'. פ"ז וע"י לעיל: 20 לפי שהוא אומר וכו'. פ"ז וע"י מט' דבחדש, פ"ז:

כי אני יי' מקדשכם] אכמ ח' | שה"א] מ שג' — 10 את השבת] אכמ ח', א וגר' | במשמע] ד ח' | כי אני יי'] אכמ ח' — 11 | לן] אמ בו | כ מקדישכם — 12 קדושת] כ ח' | נמצינו וכו' העוה"ז] מ ח' | כ נמצאנו | א שהיא — 13 מומרו] ח' — 14 השבת] אב ג' וגר' | זה] מ ח' | א זו היא, טל זה] מ מסורה השבת — 15 אטכמ ואין | ומק מסורים | לשבת] מ ג' כאמור לעיל בזה | כ הוא | מוספת] ט ח', מ טרפת — 16 | על ישראל | מ פלוני | ילקי ויני' שחננתו | מה וכו' השבת שוה"ס בפ"א] ט ח' — 17 ולא עוד אלא] רק אט | כל וכו' השבת] רק ט — 18 למי] אכמ לפני מי, ט על מי | את] אטכמ ח' | בששה] א לששה, ט בר' | ימים] ט ח' | ביום השביעי] אטכמפ בשביעי — 19 | כ עדיין] נאם יי'] כ ח' | אל] כ ח' — 20 שה"א] מ שנאמ' | העשה] וק ג' בו | מלאכה וכו'] מ בו מלאכה יומת (שמות לה ב) — 21 השבת] כ ח' | מות יומת] דטכ ח', טב וגר' | כ ואזהרה | לא שמענו] מ מנין | השביעי] ט השבת — 22 לא וכו' מלאכה] אטכמ ח', ט וגר' | אין וכו' אלהיך עה"ס שיב] מ ח' —

מסכתא דשבתא כ"י תשא פרשה א

ואוהרה על מלאכת הלילה מנין, תלמוד לומר מוחלליה מות יומת, עונש שמענו אוהרה לא שמענו, תלמוד לומר ויום השביעי שבת ליי' אלהיך, שאין תלמוד לומר שבת, מה תלמוד לומר שבת, אלא להביא את הלילה בכלל אוהרה, דברי רבי אחי בר' יאשיהו. ר' יהודה בן בתירא אומר, הרי הגוים שהקיפו את ערי ישראל וחללו ישראל את השבת, שלא יהו ישראל אומריין, הואיל וחללנו מקצתה, נחלל את כולה, תלמוד לומר מחלליה מות יומת, אפילו כהרף עין מחלליה מות יומת.

כי כל העושה בה מלאכה ונכרתה הנפש היא. עד שיעשה בה מלאכה גמורה, הרי שכתב אות אחת שחרית ואות אחת בין הערבים או שארג חוט אחד בשחרית וחוט אחד בין הערבים, שומע אני יהא חיוב, תלמוד לומר ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם מחלליה מות יומת כי כל העושה בה מלאכה ונכרתה הנפש היא, עד שיעשה בה מלאכה גמורה.

ונכרתה הנפש ההיא מקרב עמה. למה נאמר, לפי שהוא אומר מחלליה מות יומת, אין לי אלא המויד בהתראת עדים, המויד בינו לבין עצמו מנין, תלמוד לומר ונכרתה, להביא המויד בינו לבין עצמו. — ונכרתה. אין הכרתה אלא הפסקה. — הנפש ההיא. מוידה, דברי רבי עקיבא. — מקרב עמה. ועמה בשלום.

ששת ימים יעשה מלאכה. כתוב אחד אומר ששת ימים יעשה מלאכה, וכתוב אחד אומר ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך, כיצד יתקיימו שני כתובים הללו, אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, <ששת ימים יעשה מלאכה>, מלאכתן נעשית ע"י אחרים, וכן הוא אומר ויעמדו זרים ורעו צאנכם ובני נכר אכריכם

שמות כ ט
שעיה טא ה

4 [ערי ישראל. עי' מאמרי ר' יהודה ב"ב זבחים סג-מנחות ז:]; 5 שלא וכו'. פי' אע"פ שנאמר לכם כלומר שמסורה לכם בכלל בכל מקום נפש ובפרט בשערת מלחמה לא תאמר כיון שכבר חללתי מקצתה אחלל את כולה לכך נאמר בצדו מחלליה מות יומת, מיט', ובספתחיה כתב דודיק מדכתיב מחלליה ולא כתיב מחללו לא קאי איום אלא אשבת, ועל קדושת שבת בכללו לא שייך לומר שכבר מחולל: 6 מחלליה מות יומת. בא"צ מוחק זה וכן ליתא במ"ח: 7 עד וכו'. בא"צ מגיה ולא בו ובחבריו הרי שחל יוה"כ להיות ע"ש ועשה מלאכה ביה"ש שומע אני יהא חיוב ת"ל העושה בו מלאכה ולא בו ובחבריו עי' לקמן פ' ויקהל, וא"נ, ועי' שבת סוף פ"ב ומפרש בבבלי שם דף קה. וכריתות טו: ר"י. דטעמא דרבנן משום דס"ל יש ידיעה לחצי שעור: 12 [מקרב עמה. עי' ת"י]; 13 המויד וכו'. פ"ז: 14 [ונכרתה וכו' הפסקה. לעיל בא פ"ח ע"מ כט ופ"י ע"מ לה וספרי במדבר פ"ט ק"ב ע"מ קכ]; 15 הנפש וכו' בשלום. ספרי שם. — דברי ר"ע. בא"צ מוחק. — בשלום. פ"ז: 18 שישראל עושין וכו'. ספרי דברי פ' מב. מ"ת שם אי יד דף לה, ברכ"ל: 7 עמוד הסמוך וכן הוא אומר וכו'. במכרשבי"ן כן הוא אומר שבת הוא לה' בכל מושבותיכם, וכג' זו מסתברא, ולג' שלפנינו קשה, ופי' במ"ע מדכתיב השבת משמע המיוחד ובא משש ימי בראשית, ועי' ת"כ אמור פ"ו הי"ב, ב"ב קכא. [פ"ז כאן וריש ויקהל];

1 על מלאכת הלילה] ק' ח' | ואוהרה — 2 שבת לדי' אלהיך] ט' ח' | שבת] ט' ח' | מה ת"ל שבת] אטכמ ח' | ל ומה — 3 הלילה] ט' ג' | שהיא | אחיין כ"ה אטמ. אבל דב יוסי | ט' בר, ול ברבי | א יושיה — 4 אטכ והרי | ט' גוים | מ שהקיפו גוים | את] אמ ח' | עריין ד ארץ | וחללו] א' ג' | בטעות את, מ יחללו | השבת] מ' ג' | עליהם — 5 יהו ישר' ארין] מ' יאמרו | אכל יהיו | טל אימרים | אטכ וחללנו | את] ט' ח' — 6 ט ואפילו | מחלליה] טמ ח' | מות יומת] מ' ח' — 7 וכן בו | ונכרתה] אטכמ ח' | הנפש ההיא] אטכ ח' | עד וכו' מלאכה] ט' ח' | בה] ד ח' — 8 א מלאכת | הרי וכו' גמורה שייא] כ' ח' | אטמ והרי | אטמ בשחרית | בין הערבין] ט' ערבית — 9 ל שחרית | א יהיה | ושמרתם וכו' יומת] אטמ ח' — 10 בה] ט ח', וכן בו | ונכרתה הנפש ההיא] אטמ ח', א יומת [ככמקי' שמו' לה ב] — 11 בה] ד ח' — 12 ילק' שאל' ונכרת וכן בס' | מקרב עמה] כ"ה אטכ, מ ח', במקרא מקרב עמיה, ד מ עמיה | וכ"ה בנוסח' גינצבור' | שהיא] מ שני' — 13 א"ל אלא המויד] מ כשהויד | א בהתריית | המויד] אטכמ ח' — 14 ונכרתה] מ' ג' | הנפש ההיא | להביא] אטכמ ג' | את | לבין] ט' ובין | ונכרתה] ט' ח' |

הכרתה] ט' ונכרת — 15 דברי ר"ע] מ' ח' | עמ ה] כ"ה בכל הגרס' | אמ שלום. כ' שלום — 16 ששת וכו' מלאכה] מ' ח' | אושק תעשה [שמות לה ב] | כתוב אחד ארין] דט ח', מ כאן כתור' | ששת וכו' מלאכה] דט ח' — 17 וכתוב אחד] מ' | להלן כ' כת' | ועשית וכו' | טמ ח' | מ הא כיצד | יתקיימו וכו' כתובים] מ' ח' — 18 הללו אלא] אכמ ח' | בזמן שישראל] אטכמ כשישראל | המוסגר] דט ח' | מ שמלאכתן — 19 אחרים] ד ג' | שנאמר תעשה [ל' יעשה] מלאכה | ועמדו וכו' צאנכם] אטכמ ח' | וכן איכרכם,

וכרמיכם, וכשאין ישראל עושין רצונו של מקום, ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך, מלאכתך נעשית על ידי עצמן, ולא עוד אלא >אפילו מלאכת אחרים נעשית על ידן, <שנא' ויעבדת את אויביך אשר ישלחנו יי' בך.

דברים כח מה

וביום השביעי שבת שבתון קדש ליי'. למה נאמר, לפי שהוא אומר,

5 **ו'אלה מועדי יי' — אשר תקראו וגו',** יכול כשם שקדושת מועדות מסורה לבית דין, כך **ויקרא כג ב**

תהא קדושת שבת מסורה לבית דין, תלמוד לומר וביום השביעי שבת שבתון קדש ליי', לשם שבת מסורה, ואינה מסורה לבית דין, וכן היא אומר ושמרתם את השבת. ושמרו בני ישראל את השבת. זה הוא שהיה רבי נתן אומר, חלל עליו

10 שבת אחת, כדי שישמור שבתות הרבה. — רבי אליעזר אומר, לעשות את השבת לדורותם ברית עולם, דבר שהברית כרותה לו, ואי זו זו, זו מילה. — רבי אלעזר

בן פרטא אומר, כל המשמר את השבת כאלו עשה השבת, שנאמר ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת. — רבי אומר, כל המשמר שבת אחת כתקנה, מעלה עליו הכתוב, כאלו שימר כל השבתות מיום שברא הקב"ה את עולמו עד שיחיו המתים, שנאמר ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם. —

15 **ביני ובין בני ישראל.** ולא ביני ובין אומות העולם. — אות היא לעולם. מגיד

שאין עליהן נתיימו בידן, וכל דבר ודבר שלא נתנו ישראל נפשן עליהן לא נתקיימו בידן: כגון השבת והמילה ותלמוד תורה וטבילה שנתנו נפשן עליהן נתקיימו בידן, וכגון בית המקדש והרינין ושמיטין ויובלות שלא נתנו ישראל נפשן עליהן לא נתקיימו בידן.

א איכריכס, כ איכי גור' — 1 ט וכרמיכם, מ וכרמיכם | כ וכשיראל אי' | ישראל דמ' ח' | ששת ימים תעבוד | ד' ח' | ועשית כל מלאכתך | דטמ ח' — 2 מ שמלאכתך | עצמן ד ג' שנאמר ועשית כל מלאכתך | המוסגר רק אט' (וכ"ג ב) | אפילו ט ח' | נעשית | ט ח' — 3 ידן | כ"ה טפ, אידי עצמם (י) | שני' דכמ ח' | כ אויבך | ואשר וכר' בך | אטכמ ח', א כ גור' — 4 וביום דכפ ויום | שבתון קדש | ד' ח' | ליי' ט כל ח', כ גור', וקפ ליי' אלהיך | שמו' כ' | שה"א | מ שני' — 5 יי' ד ג' מקראי קדש | אשר תקראו | ארש ח', מ ג' אותם

8 חלל וכר' | דמיותר לעשות, ועי' לעיל ד"ה אך את שבתותי תשמורו: 10 שהברית כרותה לוי' בשבת, ז"ר, ובמ"ע פ' שברית מילה כרותה לשבת כל מי שמשמר את השבת ולא מל חייב מיתה, עי' לעיל ד"ה כי אות היא ביני וביניכם: 11 כאלו עשה השבת — דאע"פ דשבתית שבת שוב ואל תעשה מעלין עליו כאלו עשה מעשה בשבתתו, בה"מ: 15 ולא ביני וכר' | לעיל ד"ה אות היא לעולם: 16 שכל דבר ודבר שנתנו וכר' | ספרי דברים פרשה עז ומ"ת סם יב כג דף ג, שבת קל:

במועד (נמחק) מקראי קדש | גור' רק אכ' | יכול | אט ככ ח' | ט מועדים — 6 תהא | ט ח' | ת"ל | ק ח' | דכ ויום — 7 ליי' | אכך ח', כ ג' גור' | לשם | ככ לשום, א לכס | טמ שבת מסורה ליי' (מ לה') | ט ואין | השבת | אכ ג' גור', מ ג' כי קדש הוא לכס, ט ג' וכתוב ושמרו בני ישראל (ילק' שאל' ח') את השבת — 8 ושמרו וכר' | ט ח' | א את גור' | אטכ ז' וז' היא, למ זהו | חלל | אכ פקוז, ט פקח — 9 כדן | אכ ח' | ט שישמרו, אכ שיעשה | רא"א | מ ח' | לעשות את השבת | ד ח', א ג' גור' — 10 לדורותם וכר' | ארטכ ח' | עולם | מ ג' ר' אליעזר אומר לעשות בשבת | א ואיזה | זו בפ"ג | כמ וילק' | וויני ח' — 11 א פרשה, מ פרטיא | אומר | אטכמ ג' מנין אתה אומר | כל וכר' אומר שייב | כ ח' | מ שכל | המשמר | אמ מי שהוא משמר, ט מי שמשמר | השבת | אטמ ג' מעלין (א מעלים) עליו | עשה | ט שמר | השבת | א שבת, ט שבתות הרבה | ושמרו בני' את השבת | ד ח' — 12 לעשות | ט ח' | את השבת | אט ח', אט גור' | רבי' | ט רבי נתן | אומר | אטמ ג' מנין אתה אומר | אמ שכל | משמר | אכמ מי שהוא משמר, ט מי שמשמר | ט את השבת | אחת | ט ח' | אכ כתיקנה | מעלה עליו הכ' | אטכמ מעלין (א מעלים) עליו — 13 דכ שומר | כל ח' | השבתות | כ"ה מ, ארטכ שבתות | א ח', ט הבר' | את | אטכ ח', עולמן | א ח' | ד מתים — 14 את השבת | אכ ח' | לעשות וכר' עולם | ארטכ ח', אט גור' — 15 ישראל | ד ג' | אות היא לעולם | ובין | אטכ לבין | אוה"ע | ט האומות — 16 ד שבת | כ בטל | לעולם | ד ח' | מ אתה | את מוצא | ט ח' | שכל | ד שכל, ט כל | ודבר | ד ח' — 17 דמ נפשם | ד עליו, מ עליהם | נתקיימו בידן | ד ח' | וכל דבר | דטכ ח' | ודבר וכר' עליהן | דכ ח' | ישראל | ט ח' | ט עליו | לא נתקיימו בידן | דכמ ח' — 18 כגון וכר' בידן | מ ח' | ד שבת | דכ ומילה | שנתנו נפשן עליהן | ד ח' | ד הרי | א לו נתקיימו | בידן | ד ביום | ג' ואין | גיט ליק, דכ ג' כאן וכל דבר ודבר (ד ח') שלא נתנו ישראל נפשם (כ נפשן) עליו (כ עליהן) | ונגון | דכמ כגון — 19 ד ביה"מ

כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת.
 ממה שבת, מן העבודה, או אף מן הדין, תלמוד לומר וינפש, מניד שאין הדין במל
 תהלים פט טו מלפניו לעולם; וכן הוא אומר צדק ומשפט מכון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך.
 שם צדק דברים לב ד >וכתו' ענן וערפל סביביו צדק ומשפט מכון כסאו. < ואומר הַעֲזוֹר תָּמִים פִּעְלוֹ כִּי
 כל דרכיו משפט וגו'.

חסלת פרשת כי תשא.

2 ת"ל וינפש בא"צ מגיה ת"ל כי ששת ימים עשה וגו'
 מגיד וכו' ועי' ב"ר פ"א ס"י (הוצ' ר"י טהעאדאר עמ' צ"ז)
 ותנחומא כאן פ"ג וילקוט ירמיה שלה ותהלים תשטו:

ושמטים (ל ושמטין) ויובלות והדינין (ל והדינין). כ הדינין |
 ט שמיטין | שלא וכו' עליהן ד ה' | ומק בידם - 1 כי
 ששת ימים] ד ה', אטכ ני וגוי ויתר הכי ח' | עשה וכו'
 השביעי] רק מ | שבת] דמ, ד ג' וינפש - 2 ממה] אטכ
 מ ח' | שבת] כ ח' | מן העבודה] אטכמ ממחשבת (ט ממלאכת מחשבת) עבודה | אף] ד ח' | בטל] מ ניטל - 3 כסאך
 כ צדקך | חסד וכו' פניך] אטכ ח', אכ וגו' - 4 המוסגר ח' דט | וכתו' רק מ | מכון כסאו] א ח', כ כסא' | ואומר
 אכ ח', ט וכתוב | כי וכו' משפט] טכמ ח' - 5 וגו' מ ח' - 6 חסלת וכו' | כיה ל, אכמ ח', וק חסלת מסכת נויקין
 והיא פרשת ואלה המשפטים -